

Protokoll nr 7 fört vid äldrenämndens sammanträde tisdagen den 12 juni 2018

Tidpunkt:

Kl. 16.00-16.50

Plats:

Stadshuset, plan 1, Bråvallasalen

Paragrafer 1-21, omedelbart justerade: § 21.

Protokollet justerat den 18 juni 2018.

Torun Boucher (V)
Ordförande

Michaela Hollis (KD)
Vice ordförande

Närvarande:

Se sid 2 i protokollet

Ledamöter

Torun Boucher (V), ordförande

Michaela Hollis (KD), vice ordförande

Mirja Räihä (S)

Bo Hansson (S)

Gisela Norrman (S)

Sven Britton (S)

Eivor Karlsson (MP)

Anders Ödmark (MP)

Dennis Wedin (M)

Alexandra Grimfors (M)

Elisabeth Bäckström (M)

Anita Lundin (M)

Ann-Katrin Åslund (L)

Ersättare:

Magnus Grönlund (S)

Kerstin Allergren (MP)

Halit Azizoglu (MP)

Maria Elena Gonzalez (V)

Yvonne Riddervik (M)

Thomas Linn (M)

Johan Hjelm (L)

Britt Westerlind (KD)

Förhinder:

Ledamöterna: alla ledamöter är närvarande.

Ersättarna: Catarina Carbell (S), Kerstin Mannerqvist (S), Erik Vallström (Fi), Johan Frantz (M) och Alfred Askeljung (C).

Tjänstgörande ersättare:

Ingen ersättare tjänstgör.

Närvarande tjänstemän:

Förvaltningschefen Ann-Christine Hansson, avdelningscheferna Anneli Svensson (utom § 21), Lisbeth Hagman (utom § 21) och Raili Karlsson samt projektledaren Helene Starkman (utom § 21), strategerna Barbro Karlsson och Elisabeth Landström (utom § 21) samt nämndsekreterarna Barbara Ahlmark och Camilla Östlund.

I sammanträdet deltar också borgarrådssekreteraren vid äldreroteln Lina Hultman och den politiska sekreteraren vid Kristdemokraternas kansli Mejke Runström.

§ 1 Genomgång av närvaro

Ordföranden Torun Boucher (V) öppnar sammanträdet.

Noteras närvarande ledamöter och ersättare.

§ 2 Val av justerare

Vice ordföranden Michaela Hollis (KD) utses att tillsammans med ordföranden Torun Boucher (V) justera dagens protokoll.

§ 3 Anmälan om protokollsjustering

Anmäls att äldrenämndens protokoll från sammanträde den 15 maj 2018 har med godkännande justerats den 21 maj 2018.

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden lägger anmälan med godkännande till handlingarna.

§ 4 Anmälan av övriga frågor samt fastställande av dagordning

Inga övriga frågor anmäls.

§ 5 Inkomna skrivelser från nämndens ledamöter och ersättare

Inga skrivelser har inlämnats.

§ 6 Förvaltningschefens information

Projektledaren Helene Starkman informerar om projektet DigIT och besvarar nämndens frågor. DigIT står för kompetensutveckling i digital teknik och digitala verktyg, för personal inom äldreomsorg och funktionshinderomsorg inkluderat socialpsykiatri.

Strategen Elisabeth Landström presenterar ärendet § 11 Äldreomsorgens årsrapport 2017 vilken är en sammanställning av uppföljningar inom äldreomsorgen.

Ordföranden Torun Boucher (V) tackar för båda presentationer.

Förvaltningschefen Ann-Christine Hansson informerar om en ny nationell strategi för omsorg om personer med demenssjukdom. Vidare informerar hon om ett eventuellt kommande regeringsbeslut gällande medel för att implementera digital teknik i äldreomsorgen.

§ 7 Remiss "Fossilbränslefri organisation 2030"

Dnr 1.6-426/2018

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som sitt svar på remissen "Fossilbränslefri organisation 2030".

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-05-23.

Kommunstyrelsen har till bl.a. äldrenämnden skickat ut förslag till "Fossilbränslefri organisation 2030" för yttrande senast den 13 juli 2018.

Kommunfullmäktige antog 2016 Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 (KS dnr 134-175/2015) som en riktlinje till stadens miljöprogram 2016-2019. Ett av uppdragen i denna strategi var att kommunstyrelsen tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden skulle ta fram en handlingsplan för att staden som organisation ska vara fossilbränslefri 2030. Remissen utgör avrapporteringen av det uppdraget med fokus på bl.a. identifiering av stadens fossilbränsleanvändning, åtgärdsförslagen för fossilbränslefri organisation 2030 och insatser för att avsluta fossilbränsleanvändningen inklusive införande av krav på förnybara bränslen.

Äldreförvaltningen anser att uppdraget att Stockholm ska bli fossilbränslefritt 2030 är viktigt och instämmer i stort i den remitterade rapporten,

Vad gäller äldreförvaltningens egen verksamhet så leasar förvaltningen en elbil. Om elbilen uppfyller kraven för driftsäkerhet och laddningsstationernas tillgänglighet kommer förvaltningen succesivt att byta ut förvaltningens övriga bilar till elbilar för att bidra till stadens mål om en fossilbränslefri organisation.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

§ 8 Remiss av Motion av Lotta Edholm (L) om automatisering av kommunal verksamhet

Dnr 1.6-403/2018

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som sitt svar på remissen av motion från Lotta Edholm (L) om automatisering av kommunal verksamhet.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-04-30.

Lotta Edholm (L) har i en motion om automatisering av kommunal verksamhet framfört att liberalerna tror att det finns utrymme för att automatisera delar av stadens verksamhet, inom de begräsningar som sätts i lag. Med automatisering menas att arbetsuppgifter som tidigare utfördes av människor kan utföras av maskiner.

Äldreförvaltningen anser att det finns många processer som lämpar sig väl för en automatisering exempelvis ansökan om trygghetslarm, och avgiftshantering. Fördelen med automatisering är framförallt att slippa mata in fasta uppgifter samt att ju fler uppgifter som matas in desto säkrare blir beslutsunderlaget.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V), ledamoten Mirja Räihä m.fl. (S) och ledamoten Anders Ödmark m.fl. (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Michaela Hollis (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) yrkar bifall till ett gemensamt förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att det finns två förslag till beslut: förvaltningens förslag till beslut som stöddes av (V), (S) och (MP) och ett gemensamt förslag från (KD), (M) och (L).

Ordförande ställer båda förslagen mot varandra och finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag bakom vilket ställdes (V), (S) och (MP).

Reservation från (KD), (M) och (L):

Vice ordförande Michaela Hollis (KD, ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt gemensamma förslag till beslut enligt följande:

”Vi yrkar att äldregruppen beslutar

- Att tillstyrka motionen.
- Att därutöver anföra följande:

Införandet av automatisering och välfärdsteknik, såsom natttillsyn via kamera, japanska toaletter och duschrobotar, kan stärka äldres självbestämmande och integritet. Vi välkomnar att äldreförvaltningen delar vår uppfattning att det finns många processer som lämpar sig för automatisering.

Det är viktigt att arbetet med en ökad automatisering inte stannar endast vid goda föresatser, utan att det också leder till konkreta resultat. Trots goda intentioner tror vi att takten kan öka inom detta område.

Den gångna mandatperiodens erfarenheter från Stockholms läns landsting visar att ett starkt politiskt ledarskap kan skapa snabba resultat, inte minst när det gäller att ersätta förlegade arbetssätt med modern teknik.

Automatisering och användningen av välfärdsteknik måste alltid – som vi liberaler har påpekat – ske med respekt för individens integritet och självbestämmande. Det gäller inte minst inom äldreomsorgen.

Inom äldreomsorgen tillkommer också frågan om att många äldre inte är vana vid digitala lösningar och känner en oro över att behöva förlita sig helt på dessa. Äldreomsorgstagare kan också ha funktionsnedsättningar som gör det svårare för dem att använda digitala lösningar. Här måste det ske ett nära samarbete med pensionärsorganisationer och funktionshindersorganisationer, för att lösningar ska bli så användarvänliga som möjligt, men också för att identifiera ej förutsedda problem som skulle kunna gå att avhjälpa med hjälp av teknisk utveckling.

Vi hoppas att Stockholms stad under nästa mandatperiod tar stora steg mot framtidens äldreomsorg.”

§ 9 Svar på skrivelse från (KD + M + L + stöd av C) om granskning av kvaliteten på Stockholms stads kommunala vård- och omsorgsboende

Dnr 1.6-373/2018

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-05-22.

En skrivelse av Dennis Wedin (M), Michaela Hollis (KD), Ann-Katrin Åslund (L) och Alfred Askeljung (C), med titeln ”Granskning av kvaliteten på Stockholms stads kommunala vård- och omsorgsboenden”, daterad 2018-03-27, har ställts till äldrenämnden.

I skrivelsen framför skribenterna att den nationella brukarundersökningen som Socialstyrelsens genomfört under 2017 visar att äldre är mer nöjda med vård- och omsorgsboenden som drivs av privata aktörer än de som drivs i kommunal regi. Mot bland annat den bakgrunden vill skribenterna därför att äldreförvaltningen genomför en granskning av kvaliteten på de vård- och omsorgsboenden som drivs i stadens regi.

Äldreförvaltningen anser att enligt kommunallagen är det respektive stadsdelsnämnd som ansvarar för de verksamheter som drivs i kommunal regi. Därför framför förvaltningen i tjänsteutlåtandet att det inte finns något ytterligare behov av att genomföra särskilda granskningar av vård- och omsorgsboenden som drivs i kommunal regi.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Michaela Hollis (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) anmäler ett gemensamt särskilt uttalande.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande från (KD), (M) och (L):

” I sitt svar på vår skrivelse enligt ovan beskriver äldreförvaltningen utförligt den mängd olika uppföljningar av verksamheter inom stadens äldreomsorg som sker. Vi tycker att det är bra att verksamheterna på så många sätt genomlysas för att säkerställa att Stockholms äldre i behov av stöd, vård och omsorg får den bästa tänkbara servicen av staden. Dock är det inte något svar på vår skrivelse.

Regeringen har på nationell nivå infört tillståndsplikt för privata vård- och omsorgsboenden. Det är IVO – Inspektionen för Vård och Omsorg – som är tillståndsgivare. Vi allianspartier anser att – utifrån de krav som IVO (Inspektionen för Vård och Omsorg) ställer på privata verksamheter – även stadens äldreomsorg som bedrivs i egen regi ska genomlysas för att säkerställa att även dessa lever upp till IVO:s höga krav.”

§ 10 Svar på skrivelse från (KD + M + L + stöd av C) om boende för äldre i hemlöshet och missbruk

Dnr 1.6-409/2018

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-05-15.

Michaela Hollis (KD), Dennis Wedin (M), Ann-Katrin Åslund (FP) och Alfred Askeljung (C) tar i sin skrivelse upp frågan om boende för äldre i hemlöshet och missbruk. Författarna ställer frågan om hur många platser som har tillhandahållits för äldre personer i hemlöshet, missbruk eller psykisk ohälsa inom ramen för Bostad först. Vidare föreslås att äldrenämnden uppdrar åt förvaltningen att verka för att utöka möjligheten till stadigvarande boende för äldre personer i hemlöshet, missbruk eller psykisk ohälsa.

Äldreförvaltningen anför att i en tidigare utredning om äldre i hemlöshet har kommunfullmäktige beslutat 2017-02-13 (KS dnr 330-390/2015) att fem lägenheter inom *Bostad först* skulle tilldelas hemlösa personer 65 år eller äldre. Under 2017 och fram till 2018-04-30 har en person, född 1951, tilldelats en lägenhet. Inga ansökningar har avslagits.

Utifrån de budgetuppdrag som gavs äldrenämnden och socialnämnden inför 2018 pågår nu ett arbete med att stärka kapaciteten för att tillgodose behovet av stadigvarande boendeplatser för äldre personer i drogmissbruk och/eller beroende som lever i hemlöshet samt utreds behovet av att avdela platser för ett drogfritt akutboende för äldre personer som lever i hemlöshet.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Michaela Hollis (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) anmäler ett gemensamt särskilt uttalande.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande från (KD), (M) och (L):

” Gruppen äldre personer som befinner sig i hemlöshet eller missbruk ökar i Stockholms stad. Antalet bostadslösa som är över 65 år uppskattas till 204 stycken, och Stockholms stadsdelsförvaltningar larmar om en ohållbar situation. Innerstadens stadsdelsförvaltningar skriver att det ”är av största vikt att det skyndsamt upprättas boendeformer för denna målgrupp”. Från västra söderort meddelar förvaltningarna att det ”finns behov av profil-/vård- och omsorgboende för äldre med missbruksproblematik, äldre hemlösa och äldre personer med psykisk ohälsa”. Detta är rapporter som måste tas på största allvar.

Det arbete som den rödgrönrosa majoriteten nu bedriver syftar inte till några konkreta och långsiktiga boendelösningar för den här målgruppen, utan är temporära lösningar avsedda för att undvika akut hemlöshet eller under tiden någons problematik utreds. Vi menar att det snarast krävs anpassade permanenta lösningar för stadens hemlösa äldre. Huvuddelen av majoritetens förslag ligger långt fram i tiden och kommer inte att hjälpa de hemlösa äldre som nu är i behov av bostad.

Äldreförvaltningen redogör i sitt svar på vår skrivelse att fem lägenheter inom Bostad först skulle tilldelas personer 65 år eller äldre och att det under 2017 tilldelades en lägenhet till én enda person. Vi skulle vilja veta anledningen till att det bara är én enda person som ansökt och hur informationen om möjligheten att ansöka har förmedlats till målgruppen. Äldre hemlösa stockholmare utan missbruksproblematik finns inte under socialtjänstens vingar men behöver likväl ett långsiktigt boende, ofta med kort varsel.

Vi ser även ett stort behov av att gradvis skapa ytterligare ett antal boenden som liknar Gamlebo, som är ett boende i Svedmyra som är anpassat för äldre hemlösa med missbruks-problematik. Den rödgrönrosa majoriteten har under mandatperioden inte tagit ansvar för äldre stockholmare i hemlöshet, vilket vi beklagar.”

§ 11 Äldreomsorgens årsrapport 2017

Dnr 4.1-431/2018

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens årsrapport för äldreomsorgen 2017 och överlämnar den till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-05-29

Kommunfullmäktige har gett äldrenämnden i uppdrag att utveckla en återkommande årsrapport om äldreomsorgen i Stockholms stad med fokus på kvalitet och likställighet, utifrån väsentliga fakta och data. Det finns sedan tidigare olika rapporter och redovisningar framtagna som beskriver nuläget inom äldreomsorgen men ingen samlad lägesrapport som ger en överskådlig bild.

Årsrapporten syftar till att ge en samlad bild av äldreomsorgen i Stockholms stad samt att möjliggöra jämförelser av data över tid och mellan stadsdelar inom stadens äldreomsorg. Rapporten vänder sig i första hand till anställda inom äldreomsorgen och på stadsledningskontoret samt stadens politiker.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Michaela Hollis (KD) och ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) anmäler ett gemensamt särskilt uttalande.

Ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) anmäler ett eget särskilt uttalande.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande från (KD) och (M):

” Denna första version av äldreomsorgens årsrapport visar en sammanfattning och analys utifrån befintliga underlag vad demografisk utveckling, stadsövergripande utvecklingsarbete, äldreomsorgens volym och kvalitetsredovisningar beträffar. Äldrenämnden får därmed en samlad lägesrapport av äldreomsorgen i Stockholms stad med utgångsläge från data och resultat från det föregående året 2017. Vi tackar förvaltningen för ett genomgripande arbete.

Årsrapporten 2017 ger vid handen att det fattas en ökad andel beslut inom kommunala och privata boenden och en minskad andel beslut (från 40 till 26 procent) inom boenden på entreprenad. Den politiska majoriteten har under mandatperioden haft en ensidig fokus på offentliga driftformer. Flera framgångsrika vård- och omsorgsboenden i privat drift har kommunaliserats och drivs eller kommer att drivas i stadens egen regi. Vi kan konstatera att denna ensidiga fokus inte har med ett kvalitetsperspektiv att göra. I stadens brukarundersökning inom äldreomsorgen för 2017 klargörs att de som bor på vård- och omsorgsboenden i privat regi är något mer nöjda inom samtliga frågeställningar än äldre på boenden i kommunal regi. Störst skillnad är det inom frågorna gällande möjlighet till utevistelse, träffa läkare, och att personalen meddelar om tillfälliga förändringar.

Stadsövergripande utvecklingsarbete***Nya riktlinjer för handläggning av bistånd***

- Ickevalsalternativet inom stadens hemtjänst är per definition egen regi. Det borde finnas ett annat system att fördela ickevalsalternativet inom hemtjänsten.
- Vi anser att alla äldre över 85 år som upplever oro, ensamhet eller otrygghet i det egna hemmet och som så önskar ska beredas plats i en av stadens äldreboendeformer.
- En äldre som är bosatt i en annan kommun och som under begränsad tid vistas i Stockholm har rätt till hemtjänst här. Vi vill omgående införa valfrihet för dessa äldre, så att de inte per automatik hänvisas till stadens hemtjänst i egen regi.
- Vi vill säkerställa att äldre som tidigare omhändertagits av släkt och vänner och som ställs inför omfattande omvårdnadsbehov ska kunna beredas plats på omsorgsboende utan föregående hemtjänstinsatser.
- De nya reglerna för intagning till servicehus innebär att vissa personer över 65 år, som tidigare fått plats på

servicehus, idag inte längre bereds plats. Det är personer över 65 år med psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik eller som befinner sig i hemlöshet. Som vi redan påpekat i vårt särskilda utlåtande i ärendet "Rapportering ej verkställda beslut" är det viktigt att äldrenämnden tar höjd för behovet av äldreboende för denna grupp och tar med detta i planeringen för framtida äldreboenden.

Insatsen servicehus

Vi välkomnar även utredningens förslag att köhanteringen till stadens servicehus centraliseras och organisatoriskt placeras på äldreförvaltningens avdelning Stockholms Trygghetsjour. Det är bra att man förtydligar vad ett servicehus bör innehålla. Vi vill i det avseendet lyfta fram vikten av att aktiviteter och social samvaro erbjuds året om, och i synnerhet i samband med storhelger och på sommaren.

Beträffande förvaltningens förslag om vilka som beviljas bistånd med boende i servicehus vill vi säkerställa att kriteriet "behov av hemtjänst" handlar om just detta och inte om att hemtjänst tidigare har beviljats. Servicehus måste kunna beviljas sökande som finns vara i behov av hemtjänst för sina omvårdnadsbehov, även om man inte tidigare kommit i kontakt med hemtjänsten.

Kvarboendeprincipen får inte innebära att man alltid börjar med att sätta in hemtjänst och avvaktar med boende, även i fall där den äldre exempelvis tidigare har haft omfattande hjälp av närstående men nu behöver flytta.

Vi skulle vilja att begreppet "ofrivillig ensamhet" definierades närmare. Det är inte ett begrepp som används i dagens riktlinjer. Framförallt måste det vara individen som avgör om ensamhet är ofrivillig eller inte. Vi välkomnar även att förvaltningen eftersträvar mindre enheter som känns mer som hem och mindre som institutioner.

Anhörig-/objektsanställning inom hemtjänst

Från och med 1 januari 2017 är det inte längre tillåtet med anhörig-/objektanställd inom hemtjänsten i Stockholms stad annat än undantagsvis, vilket vi i alliansen välkomnade.

Vi efterlyser dock en redovisning av vad som hänt med de äldre vars anhöriga inte längre kunnat anställas och en redovisning om de valt ordinarie hemtjänst eller annan insats från staden istället.

Ramtid inom hemtjänsten

Införandet av ramtid inom hemtjänsten i Stockholms stad är en positiv förändring. Vi ser dock att det kan finnas risk för att de utökade kraven på utförarna som kommer att ställas vid LOV-upphandlingar kan bli problematiska för små utförare. Vi kan mycket riktigt konstatera att antalet utförare av hemtjänsten har minskat med 30 stycken.

Tryggt mottagande i hemmet

Vi vill att förvaltningen redogör för vad som händer då den äldre går från slutenvård till korttidsboende för att därefter återvända till hemmet och eventuell hemtjänst och hur rollfördelningen i det scenariot ser ut. Vi vill likaså säkerställa en trygg läkemedelsanvändning genom att betona vikten av kontakten med föreskrivande läkare.

Kompetensutveckling för omvårdnadspersonal

Vi inom allianspartierna anser att valfriheten inom äldreomsorgen endast kan betraktas som trovärdig och till gagn för samtliga äldre i Stockholms stad om stadens äldre kan välja mellan utförare som av staden får likvärdiga förutsättningar att bedriva god äldreomsorg. Det är för oss självklart att invånarnas skattemedel ska komma samtliga stadens utförare av äldreomsorg och därmed äldre i behov av omsorg tillgodo, inte enbart de äldre som väljer äldreomsorg i stadens egen regi och staden som utförare. Alla utförare av äldreomsorg – oavsett driftform – ska beredas möjlighet att söka medel ur kompetensutvecklingsfonden.

Uppföljningar inom staden 2017

De olika uppföljningar som gjorts under 2017 av äldreomsorgen inom staden visar att kvaliteten inom äldreomsorgen förvisso är god, men att det finns ett antal utvecklingsområden kvar. Följande måste fortsatt prioriteras och förbättras:

- Riskanalys och egenkontroll, hälso- och sjukvårdsdokumentationen och den sociala dokumentationen samt kompetensen/individuella och generella kompetensutvecklingsplaner inom äldreomsorgsverksamheterna
- Praktisk vägledning om äldreomsorgens värdegrund, tillämpning av kontaktmannaskap och kontinuitet, de äldres möjligheter till meningsfull tillvaro samt en nära och tydlig arbetsledning

Myndighetsutövning

De nya riktlinjerna för beredning av plats på servicehus medför att gruppen hemlösa över 65 år inte längre kommer in på servicehus, vilket tidigare var fallet. Risken finns att personer som tidigare kunnat få plats på servicehus i framtiden istället kommer att behöva någon form av profilboende. Även för den äldre som är hemlös idag gäller det att få en lösning, ett boende, helst idag. Det räcker inte med att hänvisa till att en utredning pågår. Därför tycker vi att det är angeläget att staden omgående skapar en boendeform för stadens hemlösa äldre, gärna i samarbete med socialförvaltningen.

Vård- och omsorgsboende

Beträffande det stora antalet avslag till vård- och omsorgsboende i stadsdelen Hägersten-Liljeholmen hänvisar stadsdelsförvaltningen till att en del avslag kunde härledas till att den enskilde fick sitt behov tillgodosett i hemmet genom "Tryggt mottagande i hemmet". Antalet avslag var dock under åren 2015 och 2016 likaså nästan dubbelt fler i Hägersten-Liljeholmen som i Älvsjö och under dessa år fanns inte "Tryggt mottagande i hemmet". Det torde därmed inte räcka som delförklaring. Vi oroas starkt över att domstolen i 34,8 procent av överklagande beslut bedömer att de äldre har omfattande behov och att stadens biståndshandläggare har gjort en annan bedömning.

Servicehus

Beträffande avslagen och domar som meddelats och som går mot nämndens beslut om plats på servicehus vill vi framhålla domstolarnas vanligaste motivering till bifall, nämligen ålder, omfattande hjälpbehov, nedsatt fysisk hälsa och att den enskilde inte kan tillförsäkras skälig levnadsnivå. Även här gör domstolarna i sexton procent en annan bedömning än stadens biståndshandläggare. Förvaltningen behöver utreda detta grundligt. Sammanfattningsvis ser vi i Stadshusalliansen ett stort behov av en genomgripande och proaktiv information till stadens äldre. Många äldre tycks inte veta vilka olika möjligheter som finns inom vilka ramar och för vilka ålderskategorier, vilken hjälp den äldre kan få i det egna hemmet samt vilka boenden som finns och vilka behov som ligger till grund för att kunna söka till de olika boendeformerna.

Anhörigstöd

Vi hänvisar till vårt särskilda uttalande i ärende 13 på dagordningen för äldrenämnden den 12 juni, "Redovisning/kartläggning av stadens anhörigstöd".

Särskilt uttalande från (L):

"Denna första version av äldreomsorgens årsrapport visar en sammanfattning och analys utifrån befintliga underlag vad demografisk utveckling, stadsövergripande utvecklings-arbete, äldreomsorgens volym och kvalitetsredovisningar beträffar. Äldrenämnden får därmed en samlad lägesrapport av äldreomsorgen i Stockholms stad med utgångsläge från data och resultat det föregående året 2017. Vi tackar förvaltningen för ett genomgripande arbete.

Årsrapporten 2017 ger vid handen att det sker en ökad andel beslut inom kommunala och privata boenden och en minskad andel beslut (från 40 till 26 procent) inom boenden på entreprenad. Den politiska majoriteten har under mandatperioden haft en ensidig fokus på offentliga driftformer. Flera framgångsrika vård- och omsorgsboenden i privat drift har kommunaliserats till stadens egen regi. Vi kan konstatera att denna ensidiga fokus inte har med ett kvalitetsperspektiv att göra. I stadens brukarundersökning inom äldreomsorgen för 2017 klargörs att de som bor på vård- och omsorgsboenden i privat regi är något mer nöjda inom samtliga frågeställningar än äldre på boenden i kommunal regi. Störst skillnad är det inom frågorna gällande möjlighet till utevistelse, träffa läkare, och att personalen meddelar om tillfälliga förändringar.

Stadsövergripande utvecklingsarbete

Nya riktlinjer för handläggning av bistånd

- Ickevalsalternativet inom stadens hemtjänst är per definition egen regi. Det borde finnas ett annat system att fördela ickevalsalternativet inom hemtjänsten.
- Vi anser att alla äldre över 85 år som upplever oro, ensamhet eller otrygghet i det egna hemmet och som så önskar ska beredas plats i en av stadens äldreboendeformer.
- En äldre som är bosatt i en annan kommun och som under begränsad tid vistas i Stockholm har rätt till hemtjänst här. Vi vill omgående införa valfrihet för dessa äldre, så att de inte per automatik hänvisas till stadens hemtjänst i egen regi.
- Vi vill säkerställa att äldre som tidigare omhändertagits av släkt och vänner och som ställs inför omfattande omvårdnadsbehov ska kunna beredas plats på omsorgsboende utan föregående hemtjänstinsatser.
- De nya reglerna för intagning till servicehus innebär att vissa personer över 65 år, som tidigare fått plats på servicehus, idag inte längre bereds plats. Det är personer över 65 år med psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik eller som befinner sig i hemlöshet. Som vi redan påpekat i vårt särskilda utlåtande i ärendet "Rapportering ej verkställda beslut" är det viktigt att äldrenämnden tar höjd för behovet av äldreboende för denna grupp och tar med detta i planeringen för framtida äldreboenden.

Insatsen servicehus

Vi välkomnar även utredningens förslag att köhanteringen till stadens servicehus centraliseras och organisatoriskt placeras på äldreförvaltningens avdelning Stockholms Trygghetsjour.

Det är bra att man förtydligar vad ett servicehus bör innehålla. Vi vill i det avseendet lyfta fram vikten av att aktiviteter och social samvaro erbjuds året om, och i synnerhet i samband med storhelger och på sommaren.

Beträffande förvaltningens förslag om vilka som beviljas bistånd med boende i servicehus vill vi säkerställa att kriteriet ”behov av hemtjänst” handlar om just detta och inte om att hemtjänst tidigare har beviljats. Servicehus måste kunna beviljas sökande som befinner sig i behov av hemtjänst för sina omvårdnadsbehov, även om man inte tidigare kommit i kontakt med hemtjänsten.

Kvarboendepincipen får inte innebära att man alltid börjar med att sätta in hemtjänst och avvaktar med boende, även i fall där den äldre exempelvis tidigare har haft omfattande hjälp av närstående men nu behöver flytta.

Vi skulle vilja att begreppet ”ofrivillig ensamhet” definierades närmare. Det är inte ett begrepp som används i dagens riktlinjer. Framförallt måste det vara individen som avgör om ensamhet är ofrivillig eller inte. Vi välkomnar även att förvaltningen eftersträvar mindre enheter som känns mer som hem och mindre som institutioner.

Anhörig-/objektsanställning inom hemtjänst

Från och med 1 januari 2017 är det inte längre tillåtet med anhörig-/objektanställd inom hemtjänsten i Stockholms stad annat än undantagsvis, vilket vi i alliansen välkomnade.

Vi efterlyser dock en redovisning av vad som hänt med de anhöriga vars vårdare inte längre kunnat anställas och en redovisning om de valt ordinarie hemtjänst eller annan insats från staden istället.

Ramtid inom hemtjänsten

Införandet av ramtid inom hemtjänsten i Stockholms stad är en positiv förändring. Vi ser dock att det kan finnas risk för att de utökade kraven på utförarna som kommer att ställas vid LOV-upphandlingar kan bli problematiska för små utförare. Vi kan mycket riktigt konstatera att antalet utförare av hemtjänsten har minskat med 30 stycken.

Tryggt mottagande i hemmet

Vi vill att förvaltningen redogör för vad som händer då den äldre går från slutenvård till korttidsboende för att därefter återvända till hemmet och eventuell hemtjänst och hur rollfördelningen i det scenariot ser ut. Vi vill likaså säkerställa en trygg läkemedelsanvändning genom att betona vikten av kontakten med föreskrivande läkare.

Kompetensutveckling för omvårdnadspersonal

Vi inom allianspartierna anser att valfriheten inom äldreomsorgen endast kan betraktas som trovärdig och till gagn för samtliga äldre i Stockholms stad om stadens äldre kan välja mellan utförare som av staden får likvärdiga förutsättningar att bedriva god äldreomsorg. Det är för oss självklart att invånarnas skattemedel ska komma samtliga stadens utförare av äldreomsorg och därmed äldre i behov av omsorg tillgodo, inte enbart de äldre som väljer äldreomsorg i stadens egen regi och staden som utförare. Alla utförare av äldreomsorg – oavsett driftform – ska beredas möjlighet att söka medel ur kompetensutvecklingsfonden.

Uppföljningar inom staden 2017

De olika uppföljningar som gjorts under 2017 av äldreomsorgen inom staden visar att kvaliteten inom äldreomsorgen förvisso är god, men att det finns ett antal utvecklingsområden kvar. Följande måste fortsatt prioriteras och förbättras:

- Riskanalys och egenkontroll, hälso- och sjukvårdsdokumentationen och den sociala dokumentationen samt kompetensen/individuella och generella kompetensutvecklingsplaner inom äldreomsorgsverksamheterna
- Praktisk vägledning om äldreomsorgens värdegrund, tillämpning av kontaktmannaskap och kontinuitet, de äldres möjligheter till meningsfull tillvaro samt en nära och tydlig arbetsledning

Myndighetsutövning

De nya riktlinjerna för beredning av plats på servicehus medför att gruppen hemlösa över 65 år inte längre kommer in på servicehus, vilket tidigare var fallet. Risker finns att personer som tidigare kunnat få plats på servicehus i framtiden istället kommer att behöva någon form av profilboende. Även för den äldre som är hemlös idag gäller det att få en lösning, ett boende, helst idag. Det räcker inte med att hänvisa till att en utredning pågår. Därför tycker vi att det är angeläget att staden omgående skapar en boendeform för stadens hemlösa äldre, gärna i samarbete med socialförvaltningen.

Vård- och omsorgsboende

Beträffande det stora antalet avslag till vård- och omsorgsboende i stadsdelen Hägersten-Liljeholmen hänvisar stadsdelsförvaltningen till att en del avslag kunde härledas till att den enskilde fick sitt behov tillgodosett i hemmet genom "Tryggt mottagande i hemmet". Antalet avslag var dock under åren 2015 och 2016 likaså nästan dubbelt fler i Hägersten-Liljeholmen som i Älvsjö och under dessa år fanns inte "Tryggt mottagande i hemmet". Det torde därmed inte räcka som delförklaring. Vi oroas starkt över att domstolen i 34,8

procent av överklagande beslut bedömer att de äldre har omfattande behov och att stadens biståndshandläggare har gjort en annan bedömning.

Servicehus

Beträffande avslagen och domar som meddelats och som går mot nämndens beslut om plats på servicehus vill vi framhålla domstolarnas vanligaste motivering till bifall, nämligen ålder, omfattande hjälpbehov, nedsatt fysisk hälsa och att den enskilde inte kan tillförsäkras skälig levnadsnivå. Även här gör domstolarna i sexton procent en annan bedömning än stadens biståndshandläggare. Förvaltningen behöver utreda detta grundligt.

Vi noterar att boendetiderna på servicehus minskar och att andelen tidiga avslut (inom två månader) ökat kraftigt på bara några år. Det är en oroväckande utveckling som gör att servicehusens ställning som en form av mellanboende mellan det ordinära boendet och vård- och omsorgsboende riskeras. Senare inflytt kan förväntas bidra till den fortgående urholkningen av platser, trots att detta är en boendeform som betydligt fler redan idag efterfrågar än vad som beviljas plats.

Att kunna få flytta i tid till ett tryggt och anpassat boende bidrar till ett friskare åldrande. Det gör även en social samvaro som bryter isoleringen. Om servicehusen blir en boendeform endast för äldre som redan är svårt sjuka så kommer de positiva effekterna av att få flytta till servicehus, som forskningen visar på i dagsläget, sannolikt att försvagas.

Förutom Östermalm och Skärholmen saknar även Bromma servicehus. Vi hoppas att förvaltningen i kommande årsrapport rättar till denna felaktighet.

Servicehusen får inte lämnas att förtvina, utan måste vara en del av Stockholms framtida äldreomsorg. Det gör att arbetet med kvalitetsutveckling måste bedrivas lika ambitiöst på servicehusen som i andra delar av äldreomsorgen. Införandet av kvalitetsobservationer bör givetvis också omfatta servicehusen.

Sammanfattningsvis ser vi i Stadshusalliansen ett stort behov av en genomgripande och proaktiv information till stadens äldre. Många äldre tycks inte veta vilka olika möjligheter som finns inom vilka ramar och för vilka ålderskategorier, vilken hjälp den äldre kan få i det egna hemmet samt vilka boenden som finns och vilka behov som ligger till grund för att kunna söka till de olika boendeformerna.

Anhörigstöd

Vi hänvisar till vårt särskilda uttalande i ärende 13 på dagordningen, ”Redovisning/kartläggning av stadens anhörigstöd”.

§ 12 Rapportering av sammanställning över ej verkställda beslut enligt 4 kap 1§ SoL för kvartal 1 år 2018

Dnr 4.1-396/2018

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det med sammanställning av stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut för kvartal 1 år 2018 till kommunfullmäktige.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-05-09.

Sedan år 2006 är kommunerna enligt socialtjänstlagen skyldiga att kvartalsvis rapportera alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till tillsynsmyndigheten IVO samt kommunens revisorer. Socialnämnden ska lämna en statistikrapport till kommunfullmäktige över de beslut som har rapporterats som ej verkställda.

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som de fjorton stadsdelsnämnderna har rapporterat till IVO, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 1 år 2018. Vid periodens slut, den 31 mars, fanns totalt 120 beslut som var fortsatt ej verkställda. Majoriteten av besluten avser permanent särskilt boende där den enskilde har tackat nej till erbjudande om plats.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

§ 13 Kartläggning anhörigstödet i Stockholms stad

Äldrenämndens dnr 5.4-422/2018
Socialnämndens dnr 3.1.1-205/2018

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner tjänsteutlåtandet med kartläggningen av anhörigstödet i Stockholms stad och överlämnar det till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-05-17

Äldreförvaltningen har tillsammans med socialförvaltningen genomfört en kartläggning av anhörigstödet i staden. Resultatet av kartläggningen visar en sammanfattning av nuläget och framtida rekommendationer och utvecklingsmöjligheter för anhörigstödet i staden.

Staden behöver arbeta vidare med att tydliggöra uppdrag och främja samverkan mellan anhörigkonsulter respektive chefer. Vidare bör fortsatt implementering av anhörigprogrammet prioriteras.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Michaela Hollis (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) anmäler ett gemensamt särskilt uttalande.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande från (KD), (M) och (L):

” Anhörigvårdarna avlastar stat, landsting och kommuner. De ska ges det stöd de behöver för att vilja och orka fortsätta i sin ovärderliga gärning. Utan alla anhörigvårdare skulle vi få en extremt hög belastning på våra välfärdstjänster. Enligt Socialstyrelsen är idag omsorgsgivande mest förekommande i åldersgruppen 45-64 år, bland dem är det vanligast att ge stöd åt en

förälder. Personer äldre än 65 år ger i mycket hög utsträckning omsorg till sin make, maka eller partner. Behovet att vårda, hjälpa eller stödja en maka, make eller partner ökar med åldern. Kommunerna ska ge stöd till dem som är anhängigvårdare. Stödet ska vara individuellt, utformat tillsammans med vårdaren och utifrån den anhöriges önskemål och förutsättningar.

Den föreliggande rapporten är en gedigen kartläggning av anhängigstödet i Stockholms stad och syftar till att definiera anhängigkonsulenternas uppdrag och organisation. Rapporten visar att vi har mycket kvar att göra för att kunna erbjuda ett fullgott stöd till stadens alla anhängigvårdare och den klargör på ett förtjänstfullt sätt vad som behöver utvecklas.

För att kunna erbjuda ett likvärdigt stöd över hela staden behövs dels en tydlig och stadsövergripande uppdragsbeskrivning av anhängigkonsulenternas arbete, vilket kommer att säkerställa att uppdragets karaktär är på samma nivå (strategiskt eller operativt) i samtliga stadsdelar. Dels måste stadens anhängigkonsulenter ha samma ekonomiska förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Målgruppen för anhängigkonsulenternas arbete ska definieras tydligt och säkerställa att samtliga åldersgrupper omfattas av stödet. Arbetet som anhängigkonsulent måste omfatta både yngre, medelålders och äldre personer. Konsulenterna måste få tillgång till ständig kompetensutveckling.”

**§ 14 Anmälan av ekonomisk månadsrapport för
maj 2018**

Dnr 1.2.2-131/2018

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner anmälan av månadsrapporten för maj 2018 och lägger anmälan till handlingarna

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-06-08.

Äldreförvaltningen prognosticerar ett nollresultat för 2018.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

§ 15 Anmälan av delegationsbeslut

Föreligger delegationsbeslut:

- daterat 2018-05-22 gällande beviljande av stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen (dnr 3.4-42/2018) enligt ärendegrupp 2.14 i delegationsförteckningen (dnr 111-776/2016).
- daterat 2018-06-07 gällande förvaltningschefens vikarier under sommarsemester 2018 (dnr 1.1.3-448/2018) enligt ärendegrupp 3.17 i delegationsförteckningen (dnr 1.1.3-106/2018).

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden lägger anmälan till handlingarna.

**§ 16 Anmälan av protokoll från kommunstyrelsens
pensionärsråd (KPR) från sammanträde den 5 juni 2018**

Föreligger protokoll från kommunstyrelsens pensionärsråds (KPR) sammanträde den 5 juni 2018.

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden lägger anmälan till handlingarna.

**§ 17 Anmälan av protokoll från kommunstyrelsens råd
för funktionshinderfrågor från sammanträde
den 14 maj 2018**

Föreligger protokoll från kommunstyrelsens råd för
funktionshinderfrågor sammanträde den 14 maj 2018.

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden lägger anmälan till handlingarna.

**§ 18 Anmälan av protokoll från socialnämndens,
äldrenämndens och överförmyndarnämndens
gemensamma råd för funktionshinderfrågor från
den 7 juni 2018**

Paragrafen utgår.

§ 19 Postlista för 1-31 maj 2018

Föreligger äldreförvaltningens postlista för tiden
1-31 maj 2018.

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden lägger anmälan till handlingarna.

§ 20 Övriga frågor

Inga övriga frågor anmäls.

**§ 21 Nytt tilldelningsbeslut i central
entreprenadupphandling 2018, avseende
Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende**

Dnr 5.1.2-771/2017

*OBS! Sekretess gäller på ärendet enligt 19 kap 3 § Offentlighets-
och sekretesslagen.*

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till nytt tilldelningsbeslut i central entreprenadupphandling 2018, och tilldelar Humana Omsorg AB (org.nr. 556749-0007) driften avseende Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-06-11.

Stockholms stad införde ett valfrihetssystem för vård- och omsorgsboenden den 1 juli 2008. Kommunfullmäktige beslutade i samband med detta att vård- och omsorgsboenden, i förekommande fall, ska upphandlas genom centrala entreprenadupphandlingar.

Efter beslut av kommunfullmäktige den 17 oktober 2016 har ansvaret för genomförande av bland annat centrala entreprenadupphandlingar av vård- och omsorgsboenden, inom stadens valfrihetssystem, flyttats från kommunstyrelsen till äldrenämnden (KS dnr 152-232/2016).

Den 24 oktober 2017 beslutade äldrenämnden om upphandlingsdokument för central entreprenadupphandling 2018 avseende tre vård- och omsorgsboenden (dnr 5.1.2-771/2017).

Äldrenämnden tilldelningsbeslut från den 6 mars 2018 i detta upphandlingsärende har överklagats. Med anledning av förvaltningsrättens dom har äldrenämnden vidtagit påtalade åtgärder och presenterar nu ett nytt förslag till tilldelningsbeslut.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt i enighet utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

Ordföranden Torun Boucher (V) avslutar sammanträde.

Vid protokollet

Camilla Östlund, nämndsekreterare